

Kokosová pošta z ráje

Věci se standardizují, rozmanitost ubývá, poštu nevyjímaje. Kde jsou ty doby, kdy jsme z výletu posílali místo pohledu kulatý pivní tácek! Neforemné balíky s výslužkou od babičky z venkova jsou také minulostí. A tak mám radost, že vám dnes můžu ukázat zásilku, s jakou se člověk jen tak nesetká. A co ukázat – já jsem vám ji přímo poslal! Jde o velký čerstvý kokosový ořech, plný kokosového mléka, který jsem v srpnu odeslal redakci a čtenářům Filatelie z havajského ostrova Molokai.

FRANTIŠEK BENEŠ

Na Havajské ostrovy jsme se podívali nedávno v seriálu o poštovních schránkách – šlo o Lanai, soukromý ostrov proslulý kdysi pěstováním ananasů. Na dohled od něj leží dva jiné ostrovy: oblíbené Maui a zřídka navštěvovaný Molokai. Na obou jsem se setkal s poštovními zajímavostmi, o které vám teď chci vyprávět.

Kokos z Molokai

Ostrov Molokai patří v havajském souostroví k menším – z osmi hlavních je na šestém místě (na délku měří 60 kilometrů a na šířku 16). Je řídko osídlen a turistická infrastruktura je málo rozvinutá. Doprava je tu tak slabá, že se na ostrově nachází jen jediný semafor, jak místní s oblibou uvádějí (a ani ten jsem nenašel). Dostat se sem není snadné, v podstatě to jde jen dvěma způsoby: letecky malinkým aeroplánem, v jakém létal Harrison Ford ve filmu Šest dní a sedm nocí, nebo lodí ze sousedního Maui, což přes krátkou vzdálenost představuje dvě hodiny na poměrně živém moři, se známými důsledky pro žaludek cestujících. Více než komplikace s cestou však turisty odrazuje pověst, která Molokai provází. Je to totiž místo spojené s obávanou nemocí - malomocenstvím, neboli leprou. Ta se na Havaj dostala v polovině 19. století z Číny, zavlekli ji sem dělníci, kteří připluli pracovat na zdejších plantážích. V té době byla nevléčitelná a silně nakažlivá. Havajský král Kamehameha V. proto v 60. letech vyhradil pro malomocné izolovaný kus ostrova Molokai, kam byli převáženi a ponecháni, zpočátku téměř bez pomoci. To místo se jmenuje Kalaupapa, a kdo sem jednou vstoupil, ať nemocný nebo zdravý, nesměl je pod trestem smrti už nikdy opustit. Úniku odtud opravdu není, jde vlastně o malý plochý kus země, na jedné straně ohraničený věčně rozbouřeným mořem a na druhé nejvyššími útesy světa, zcela svislými, které se nad ním tyčí do výšky bezmála kilometru! Poté, co byla nalezena léčba antibiotiky, byl zákaz opustit leprosárium zrušen, přesto zde dosud žije několik bývalých nemocných, kteří se rozhodli nevrátit do původních domovů. Více než sto padesát let trvajících hrozivá pověst o znetvořující nemoci však ostrov Molokai provází dále, a tak se sem turisté příliš nehrnou.

To všechno jsem vám na úvod vyprávěl proto, abyste si snadněji dovedli představit překvapení, které mě na ostrově čekalo. V podstatě jsem se sem vypravil jen na skok a ze zvědavosti, přečkal jsem brzké ranní vstávání, dvouhodinové houpání na lodi, a když jsem si na zdejším letišťátku vyzvedával auto, nečekal jsem nic víc, než den v tichomořském ráji v neporušené liduprázdné přírodě. Tyhle plány mi vydržely jen k první

křižovatce, na které byla spousta cedulí, a jedna z nich hlásala: *Post a Nut / Free Coconuts / U.S. Post Office Hoolehua.*

Co to může být? V každém případě to musím vidět! Pomocí rad místních jsem po půl hodině dojel k osaměle stojící budově pošty, na níž se vedle standardního označení USPS skvěl nápis *Post a nut / Molokai.*

Typický domeček, jak na ostrovech venkovské pošty obvykle vypadají, obsahuje prostory pro postboxy (řada adresátů si poštu nenechává doručovat domů, ale vyzvedávají si ji tady), otevírané nonstop, a úřadovnu, kterou lze navštívit v otevíracích hodinách. Na téhle působí *Postmaster Gary Lam*, jak má uvedeno na jmenovce, a mezi tisíci jinými poštmistry v USA je zvláštní tím, že pro svou poštu za vlastní prostředky obstarává kokosy z nedaleké, sto padesát let staré plantáže, a zdarma je pak poskytuje zájemcům o odeslání. Kokos přitom nemusíte zabalit do krabice (jak je to třeba kdekoli jinde v USA, s výjimkou Havaje a snad i Guamu), ale adresu napíšete přímo na jeho skořápku, na kterou potom pošt mistr přilepí známky.

Dělá to s láskou a má jich pro tento účel připravený široký sortiment, aby pokud možno byla každá jiná, všechny přitom samozřejmě samolepicí. Každou pak opatří otiskem ručního denního razítka v červené barvě, což na nerovném povrchu ořechu není zrovna snadné – ale protože to nedělá poprvé, má v tom už velkou zručnost.

Kokosy jsou pro zákazníky pošty připraveny v úředních přepravkách a každý si může vybrat, jaký se mu líbí. Zájem je poměrně velký – z nepočtených turistů se tu zastaví snad každý, tak je tahle molokaická „kokosová“ pošta proslulá. Před námi kokos posílal mladý pár, a nejspíš nebyli toho dne první, na polici za poštímistrem jich už leželo připravených k odeslání několik. Mně bylo divné, že jsou všechny malé a na první pohled tmavé a vyschlé, zatímco v krabici ležely krásné velké a zjevně čerstvé kusy. Proč tomu tak je jsem zjistil při placení poštovního – ty malé a vyschlé (tedy lehké) se do USA dají poslat za pár dolarů, za-

tímco za můj velký a čerstvý, v němž při zatřesení slibně šplouchalo kokosové mléko, jsem do Evropy zaplatil poštovné přes padesát dolarů...

Na Havajských ostrovech se přísně dbá na dovoz i vývoz zemědělských plodin a vůbec přírodních produktů, důvodem je obava z migrace škůdců. Zásilky přepravované poštou jsou proto z tohoto hlediska úředně kontrolovány, o čemž svědčí cedulka přilepená na našem kokosu, s textem *Úředně povoleno vývoz 1 kokosového ořechu z ostrova Molokai* (tu jsme ale viděli až v Praze, po jeho doručení do redakce).

Poštovní úřad v Hoolehua je natolik ojedinelý, že jsou mu věnována upozornění v turistických průvodcích, a psal o něm například i slavný časopis National Geographic (3/2012).

Kokosy odtud odesílají už přes dvě desetiletí a za tu dobu jich vypravili odhadem na třicet tisíc! Dělají to při své normální práci, a té není málo – jen za tu chvíli, co jsme připravovali ten náš, sem zavítalo několik místních, většinou vyzvednout nebo podat zapsané zásilky. Současný poštímistr tuhle činnost zdědil po svém

předchůdci, a je mu zjevně koníčkem. Nejenže platí ze své kapsy dovoz kokosů z nedaleké plantáže (jak nám řekl, samotné ořechy mu dávají zadarmo, ale musí dát něco od cesty za naložení, dovoz a složení), ale eviduje si i země, kam jsou adresovány. Trošku nás zklamalo, že pokud jde o Českou republiku, nebyli jsme první, protože nás už někdo předešel před dvěma roky. Seznam destinací je přitom velmi dlouhý, od Bhútánu po Antarktidu – tady je už opravdu těžké získat nějaké prvenství! A vidíte, nakonec jsme jednoho přece jen dosáhli. Když jsem viděl svůj krásný velký kokos pestrobarevně polepený známkami, zahlodala ve mně obava, aby se cestou někde neztratil. A tak jsem se rozhodl, poslal ho doporučeně. To jinak vyrovnaného a trpělivého poštovníka Lama vyvedlo z míry. „Doporučeně? To tu ještě nikdo za ty roky nechtěl! Nevím ani, jestli to vůbec jde?“ Raději tedy zavolal na nadřízenou poštovní instituci na sousedním ostrově Maui, a po telefonickém ubezpečení, že je to možné, na náš kokos slavnostně přilepil pásku s čárovým kódem a číslem, označující zapsanou zásilku. Je to tedy první kokos v historii pošty Hoolehua, odeslaný „R-“, a v tomto směru tedy unikát (pan poštovník s nadějí v hlase podotkl, že doufá, že jde nejen o první, ale současně i poslední takový případ, protože si přes ujištění nadřízeného nebyl jist, jestli to opravdu jde; a musel jsem mu slíbit, že mu dám vědět, zda kokos v pořádku dorazil).

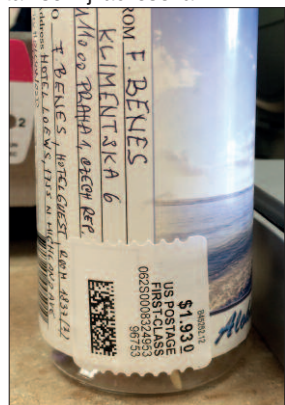
Co bylo dál, jsem se dozvěděl mailem. Překvapivě brzy, doslova za pár dnů, totiž kokos dorazil do Prahy a byl doručen do redakce. Přestože jeho úprava neodpovídala předpisům České pošty (rozhodně nešlo o zásilku pravouhlého tvaru), byl označen úřední tuzemskou poštovní nálepkou jako balíček a spolu s balíkovou poštou přivezen do Klimentův autem. Když s ním v redakci při přebírání zatřepali, pořád v něm šplouchalo mléko z dalekého havajského ráje...

Lahvová pošta z Maui

Na mnohem větším a turisty zalidněnějším sousedním ostrově Maui mají zase jinou poštovní zájímavost. Prodávají tu „trosečnickou lahev“, kterou můžete využít více způsoby. Je lehká, plastová, a dá se dobře uzavřít korkovým špuntem. Uvnitř je trocha písku z místních pláží, pár plastových škebliček, palma, slunečník – a stočený list papíru, na který můžete napsat vzkaz nebo pozdrav. Většina zájemců si ji nechá na památku jako suvenýr, a jen málokdo ji hodí do

moře, s nadějí, že ji vlny někde v dálce vyplaví a nálezece o tom zpraví odesílatele. Já jsem využil třetí možnost, pro kterou je štítek na lahvi přímo určen: Vyplnil jsem adresu a lahev podal jako zásilku. Na rozdíl od pevného kokosu jsem se trochu obával jejího poškození při zámořské přepravě, a tak sem ji adresoval sám sobě, do hotelu v Los Angeles, kam jsme se měli za pár dní z Maui vrátit. Vzhledem k celodennímu povalování na pláži jsem nestihl poměrně krátké úřední hodiny žádné z okolních pošt, a tak jsem k podání využil poštovní agenturu v nedalekém nákupním středisku Wailea, kde se nad lahví nijak nepodivili, nalepili na ni „automatovou“ známku v hodnotě 1,93 dolaru, vystavili mi potvrzení o podání – a za čtyři dny už na mě lahvička čekala v LA.

Ostrov Maui by si v našem seriálu zasloužil více pozornosti, už proto, že je mnohými považován za nejkrásnější místo světa. To si myslel například slavný poštovní letec Charles Lindberg, který se sem na stará

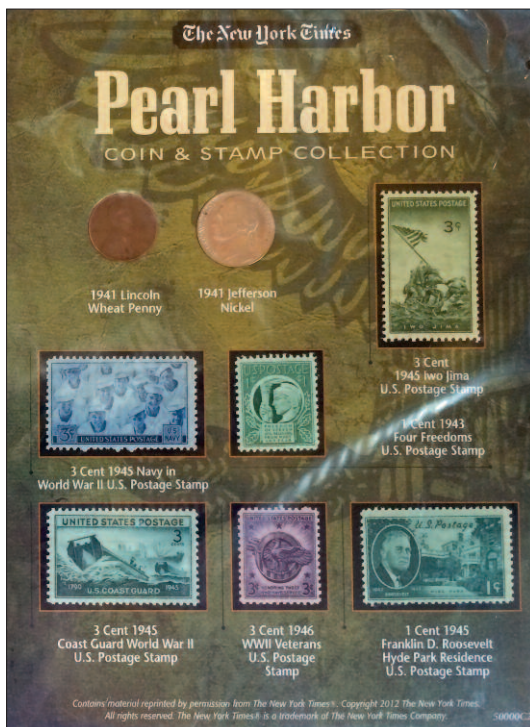
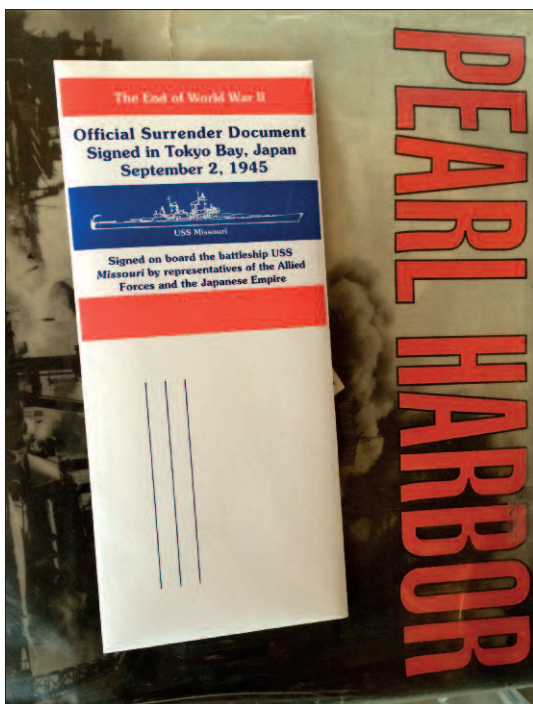
kolena přestěhoval a podle vlastního přání byl pohřben poblíž obtížně přístupného městečka Hana. I tam jsem se vypravil, koupil si tu tričko s nápisem Přežil jsem cestu do Hany (na 80 kilometrech je na úzké klikaté silnici vysoko nad mořem přes 600 zatáček a bezmála šest desítek mostů, často tak úzkých, že jdou projet jen v jednom směru) a vyfotografoval zdejší poštovní schránku – protože to ale přesahuje zaměření dnešního článku, třeba se k tomu dostaneme někdy příště.

Nejslavnější místo na Havaji, kde však není poštovní schránka

Hlavní město Havaje, Honolulu, leží na ostrově Oahu. Nachází se tu i slavná Perlová zátoka - Pearl Harbor, místo japonského leteckého útoku, který předznamenal vstup USA do druhé světové války. Jde o nejnámější turistický cíl na Havaji, a tak mě zajímalo, jak odtud mohou návštěvníci poslat pohlednice, které se tu prodávají v každém stánku, leckdy dokonce i se známkami. A jak vypadá na námořní základně poštovní schránka? Bude obyčejná modrá, nebo nějaká speciální, vojenského střihu? Nebudu vás dlouho napínat, odpověď zní – nijak. V celém rozlehlém areálu památníku v Pearl Harboru totiž žádná poštovní schránka není, což věděli všichni zaměstnanci, kterých jsem se na to zeptal, ale nikdo nevěděl proč. Vysvětlení snad může souviset s absencí odpadkových košů, které jsem si tu rovněž povšiml – za obojím může stát

opatrnost a snaha předejít teroristickému útoku, k nimž v minulosti leckdy posloužily právě schránky a koše. Však je také na všech schránkách v USA v posledních letech nalepeno výrazné upozornění, že se do nich nesmějí vhadzovat zásilky těžší než 13 uncí, tedy asi 350 gramů, s těžšími musíte dojít na poštu.

A tak jsem si v Pearl Harboru v prodejně upomínkových předmětů vyfotografoval alespoň pár suvenýrů souvisejících s filatelii, například obálku s kopií dokumentu podepsaného na lodi Missouri, který ukončil druhou světovou válku, nebo sadu známek a mincí souvisejících s Perlovou zátokou a její slavnou historií.

Další plány nám překazil očekávaný příchod hurikánu Iselle, následovaného tropickou bouří Julio (obojí největší za poslední čtvrtstoletí). Na ostrovech byly zrušeny lety, děti nechodily do školy, obchodníci zavřeli prodejny, někteří zabezdili výlohy, všude se chystaly pytle s pískem, obyvatelé byli vyzváni, aby si nakoupili zásoby jídla, baterií a balené vody. Napětí se zvýšilo, když Iselle způsobila velké škody na největším ostrově Havaj, ale zanedlouho se ukázalo, že obrovské hory v jeho středu hurikán odklonily, a bouře Julio se souostroví vyhnula úplně. Nemám tedy naštěstí fotografie převrácených a poničených poštovních schránek, které při předchozích hurikánech například na ostrově Kauai nevydržely nápor větru...

**Příjem položek do podzimní aukce Profil:
22. - 25. září od 13 do 15 hod.**

Na místě vyplácíme zálohu až do výše 100 %!

Tel. 224 810 210

stamps@stamps.cz